

Довідка
за результатами моніторингового дослідження (вивчення питання) щодо
забезпечення рівного доступу до дошкільної освіти

Загальна інформація

Державною службою якості освіти України та її територіальними органами з 24 квітня по 05 травня 2023 року проведено моніторингове дослідження (вивчення питання) щодо забезпечення рівного доступу до дошкільної освіти.

Моніторингове дослідження здійснювалось шляхом:

- відвідування органів управління освітою територіальних громад, закладів
- дошкільної освіти (далі – ЗДО);
- інтерв'ювання керівників місцевих органів управління освітою та ЗДО;
- анкетування керівників ЗДО.

Дослідження проведено в 176 ЗДО різних типів, що складає 1,7% від їхньої загальної кількості (10 302 ЗДО – за даними Інституту освітньої аналітики станом на березень 2023 року) 73-х територіальних громад (у т. ч. 26 міських, 23 селищних, 24 сільських).

В анкетуванні взяли участь 1219 керівників закладів дошкільної освіти (11,8% від загальної кількості ЗДО).

Таблиця 1.

Розподіл респондентів за регіонами

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Кількість охоплених вивченням ЗДО		Опитаних керівників ЗДО дистанційно	
	всього	відсоток від загальної кількості охоплених вивченням ЗДО	всього осіб	відсоток від загальної кількості опитаних
Вінницька область	9	5,1	26	2,1
Волинська область	7	4,0	53	4,3
Дніпропетровська область	7	4,0	124	10,2
Донецька область	6	3,4	19	1,6
Житомирська область	6	3,4	63	5,2
Закарпатська область	9	5,1	94	7,7
Запорізька область	14	8,0	34	2,8
Івано-Франківська область	7	4,0	41	3,4
Київська область	10	5,7	69	5,7
Кіровоградська область	9	5,1	27	2,2
Луганська область	2	1,1	2	0,2
Львівська область	7	4,0	85	7

Миколаївська область	6	3,4	46	3,8
Одеська область	9	5,1	47	3,9
Полтавська область	7	4,0	114	9,4
Рівненська область	5	2,8	40	3,3
Сумська область	5	2,8	25	2,1
Тернопільська область	5	2,8	26	2,1
Харківська область	6	3,4	31	2,5
Херсонська область	6	3,4	33	2,7
Хмельницька область	8	4,5	64	5,3
Черкаська область	8	4,5	56	4,6
Чернівецька область	6	3,4	42	3,4
Чернігівська область	6	3,4	21	1,7
м. Київ	6	3,4	37	3,0
Всього	176	100	1219	100

Мережа і контингент здобувачів освіти

У ході моніторингового дослідження з'ясовано, що протягом 2021-2023 років у територіальних громадах, охоплених вивченням, кількість ЗДО зменшилася на 1,4%. Серед основних причин – зменшення контингенту вихованців (кількість дітей дошкільного віку, які проживають у відвіданих громадах, зменшилася на 15,8%, вихованців ЗДО – на 13,7%).

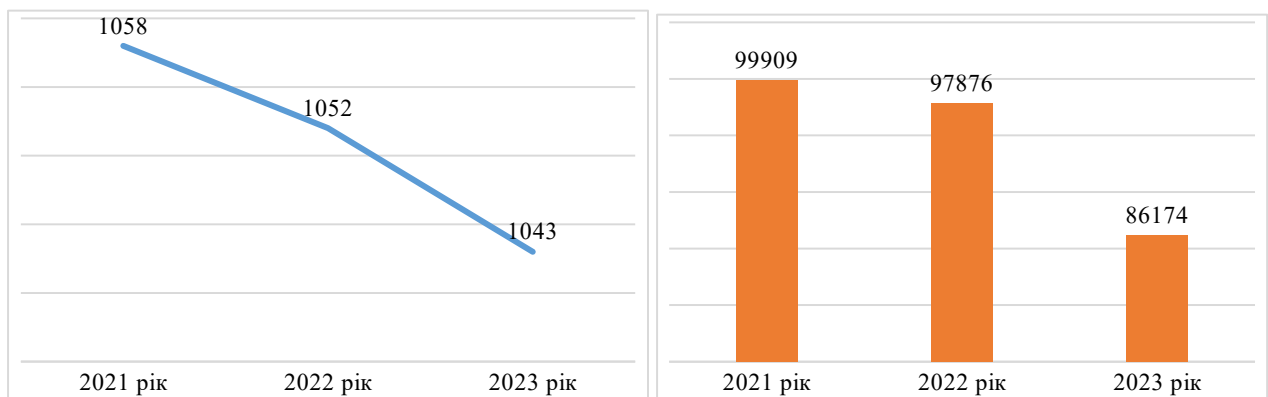

Рис. 1. Динаміка чисельності ЗДО та вихованців у них, розташованих у ТГ, що охоплені моніторинговим дослідженням

За період 2022-2023 років 65 (6,2%) ЗДО відвіданих територіальних громад зазнали пошкоджень та/або руйнувань, а окремі заклади освіти були повністю зруйновані. За інформацією місцевих органів управління освітою ТГ, охоплених вивченням, 9 будівель ЗДО внаслідок військової агресії рф повністю зруйновані і відновленню не підлягають (Херсонська область – 5, Луганська – 2, Миколаївська – 2). Пошкоджені будівлі ЗДО внаслідок військової агресії, де планується відновити освітній процес – 56, із них у 5 – наразі проводяться

ремонтні роботи (Донецька область – 1, Миколаївська – 2, Чернігівська – 2), 2 – відновили свою роботу після ремонту (м. Київ).

Контингент вихованців ЗДО, керівники яких взяли участь в онлайн-опитуванні, складає 118 959 осіб (16,1% від загальної кількості здобувачів дошкільної освіти за інформацією Інституту освітньої аналітики станом на березень 2023 року). З них 65% здобувають освіту в закладах, розташованих у містах, 15% – селищах, 20% – селах. У третині ЗДО (32,2%) освітні послуги надаються дітям, які змушені змінити своє місце проживання/перебування (7072 осіб (5,9%)).

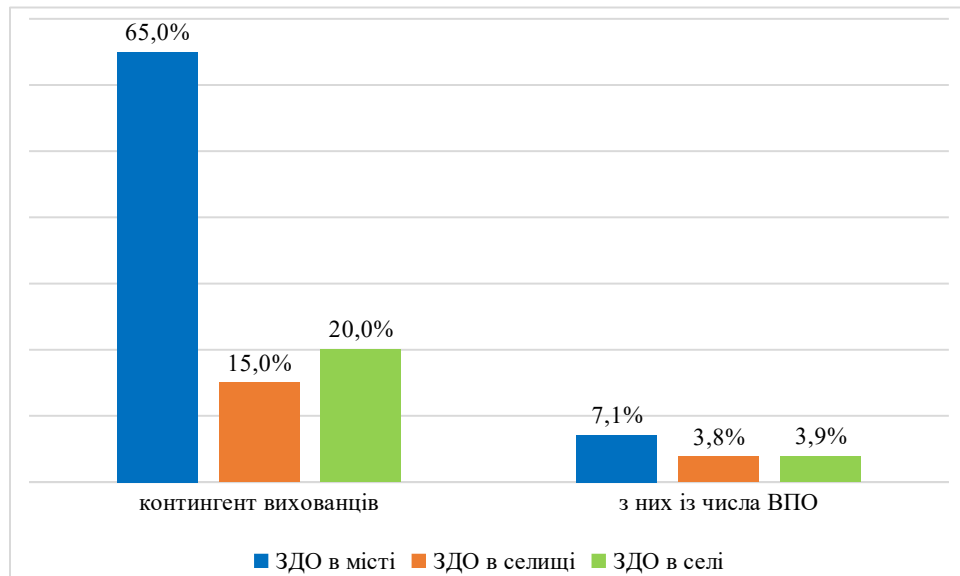

Рис. 2. Контингент вихованців ЗДО, керівники яких взяли участь в онлайн-опитуванні

Більшість респондентів (64,3%) вказують на зміни в контингенті вихованців під час дії правового режиму воєнного стану. Так, майже третина опитаних керівників ЗДО (31,4%) говорять про збільшення кількості вихованців за рахунок дітей внутрішньо-переміщених осіб (ВПО). Більше половини (68,8%) повідомляють про зменшення кількості дошкільнят у зв'язку з виїздом за кордон, а 27,5% – в інший регіон.

Станом на січень 2023 року кількість ВПО дошкільного віку у відвіданих ТГ становить 5311 дітей, із них здобувають дошкільну освіту у громадах – 3995. Найбільше таких дітей у ЗДО м. Києва, Дніпропетровської, Закарпатської, Львівської та Полтавської областей.

За інформацією місцевих органів управління освітою, де відбувалось вивчення, частка дітей, які не відвідують ЗДО, протягом 2021-2022 років мала тенденцію до зменшення (2021 – 18,2%, 2022 – 16,5%). Проте в 2023 році кількість дітей, які не охоплені дошкільною освітою в ЗДО, значно збільшилася (до 21,5%). Найбільше таких дітей у Кіровоградській, Львівській, Миколаївській та Одеській областях.

Порівняно з 2022 роком на 4,3% зменшився показник охоплення дошкільною освітою дітей 5(6)-річного віку (70,7%). Разом з тим у 2022 році показник охоплення зазначених дітей збільшився на 6,3% ніж у 2021 році.

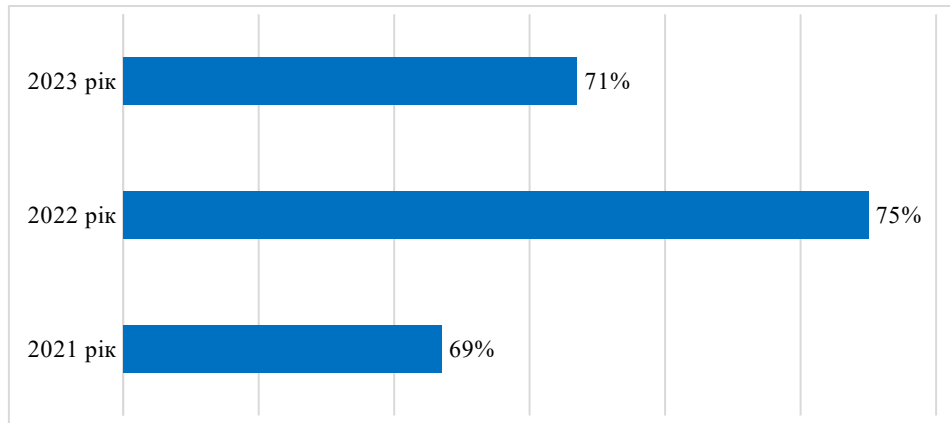

Рис. 3. Відсоток дітей старшого дошкільного віку (5-6 років), які охоплені дошкільною освітою у ЗДО

За результатами аналізу відповідей респондентів та відвідування закладів освіти з'ясовано, що фактична наповнюваність дітей у кожному третьому міському ЗДО, кожному четвертому селищному та кожному п'ятому сільському перевищує проектну потужність.

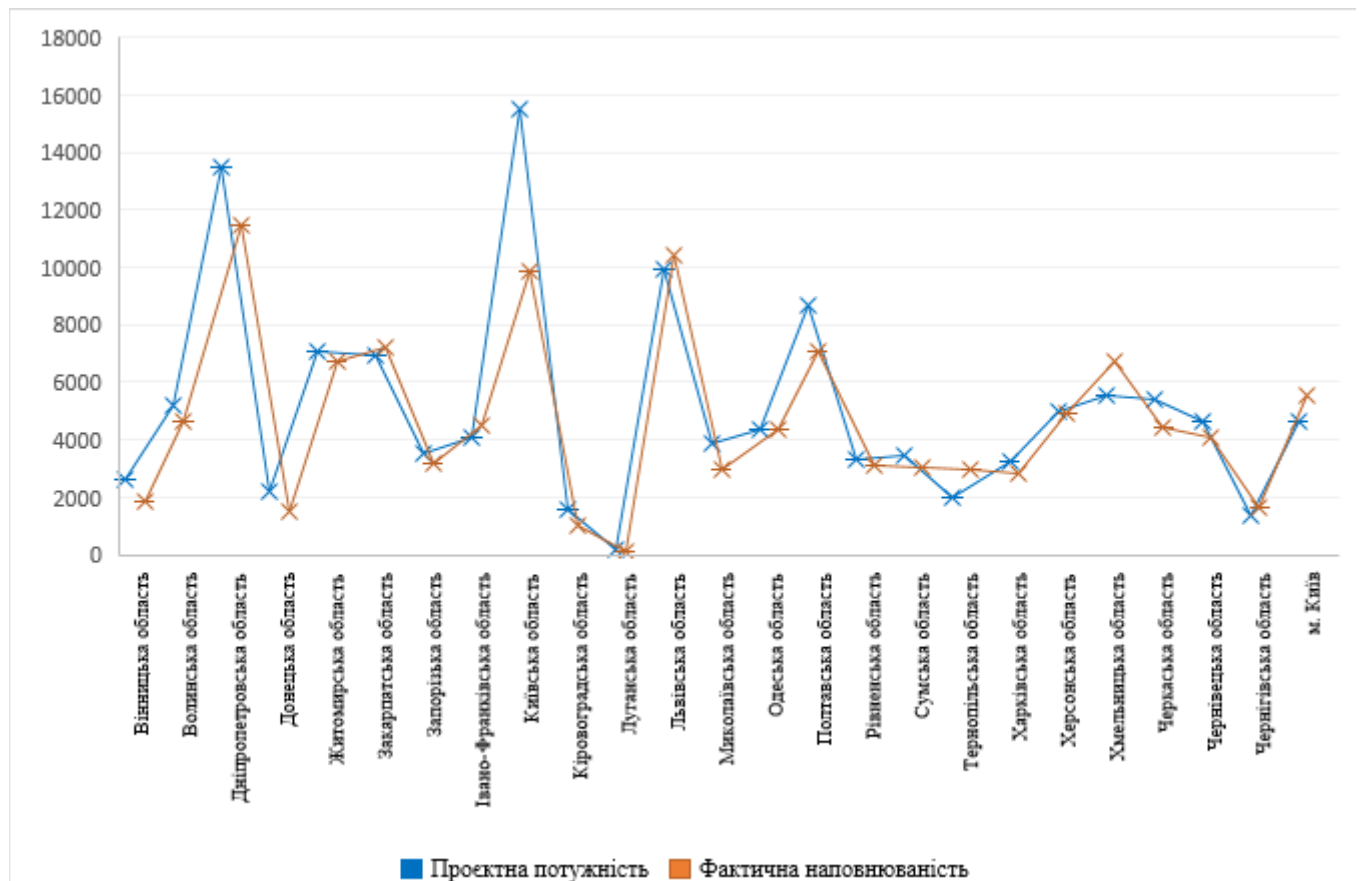

Рис. 3. Наповнюваність ЗДО відносно проектної потужності

За інформацією органів управління освітою відвіданих ТГ у черзі на зарахування до ЗДО перебувають 19,5% дітей дошкільного віку від 3 до 5 років та 15,2% дітей старшого дошкільного віку.

Задля забезпечення збільшення частки вихованців ЗДО місцевими органами вживалися заходи щодо створення додаткових місць у закладах освіти. Найкраще ці питання вирішувались у Івано-Франківській, Київській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Хмельницькій, Чернівецькій областях та м. Києві.

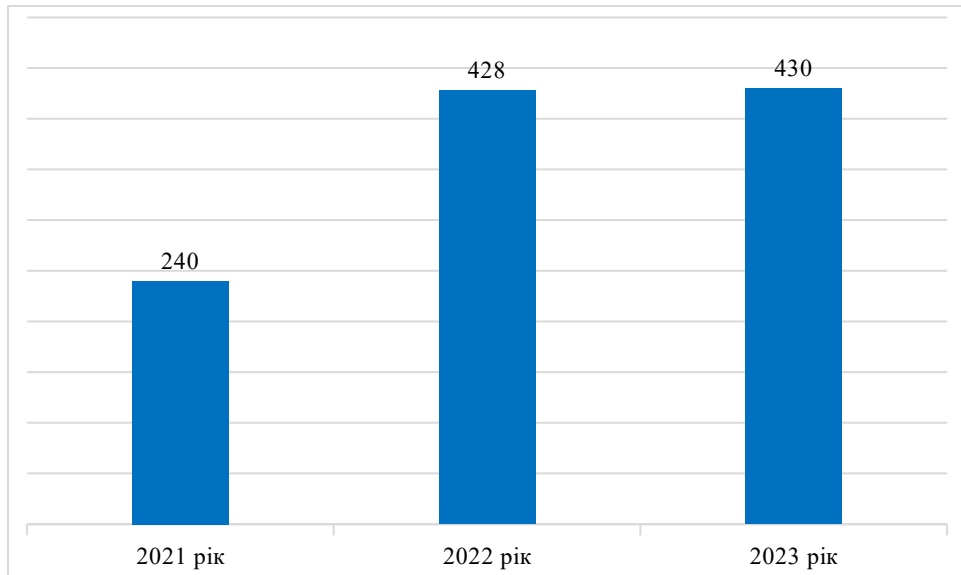

Рис. 4. Кількість створених додаткових місць у ЗДО у відвіданих ТГ

Зокрема, у Деснянському районі м. Києва за період з січня 2021 року по січень 2023 року створено 350 додаткових місць. Також у цей період у Київській області на 170 місць збільшилася кількість місць у ЗДО (Дмитрівська сільська ТГ – 110 місць, Глевахівська селищна ТГ – на 40, Вишгородська міська ТГ – на 20).

Розвиток мережі закладів дошкільної освіти здійснюється й шляхом відкриття новобудов ЗДО та дошкільних підрозділів в окремих територіальних громадах. До прикладу, в Івано-Франківській області (2021-2022 роки) у двох територіальних громадах (Солотвинська селищна ТГ та Долинська міська ТГ) відкрито нові ЗДО на 100 і 75 місць відповідно.

Безпека учасників освітнього процесу

Основною причиною зниження відсотка охоплення дітей дошкільною освітою є наявність та спроможність укриттів у ЗДО. Наприклад, у Мологівській сільській територіальній громаді та Ширяївській селищній територіальній громаді Одеської області освітній процес не здійснюється у всіх ЗДО. У 90% ЗДО Кегичівської селищної територіальної громади Харківської області та 76,5% ЗДО у Ніжинській міській територіальній громаді Чернігівської області освітній процес призупинено. Діти формально є вихованцями цих закладів освіти, проте реального доступу до дошкільної освіти не мають, а педагогічні працівники перебувають на простой.

За результатами онлайн опитування керівників закладів дошкільної освіти з'ясовано, що більшість з них зазначають відсутність належно облаштованого укриття як основну причину, яка перешкоджає нормальному функціонуванню ЗДО. Понад 70% опитаних вказують, що в їхніх закладах облаштовано укриття, сховища, об'єкти (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості його використання як найпростішого укриття.

Рис. 5. Наявність/використання укриттів у ЗДО

Із введенням в Україні правового режиму воєнного стану місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування вжито заходів для створення безпечних умов для учасників освітнього процесу. Наприклад, у Первомайській міській територіальній громаді Миколаївської області відремонтовано захисні споруди в 2-х та облаштовано укриття в 10 ЗДО, що дозволило відновити функціонування 12 закладів в очному режимі. Наразі завершуються роботи ще в 2-х ЗДО міста. Водночас місткість таких захисних споруд у 7 ЗДО менша за кількість місць у закладі (особливості будівель), що не дозволяє використовувати приміщення ЗДО на повну потужність, тому загальний контингент вихованців зменшено.

Порівняно з початком 2022/2023 навчального року в окремих закладах освіти відбулись зміни в облаштуванні захисних споруд, зокрема: встановлено вентиляцію (Хмельницький заклад дошкільної освіти № 49 «Дюймовочка»), проведено інтернет та Wi-Fi-доступ (Хмельницький заклад дошкільної освіти «Кульбаба»). Один заклад у Печерському районі м. Києва відновив роботу з лютого 2023 року у зв'язку з проведеними ремонтними роботами та облаштуванням укриття. Варто зазначити, що у ЗДО «Золота рибка» комбінованого типу Долинської міської територіальної громади Івано-Франківської області облаштовано ще одне найпростіше укриття площею 70 м² і отримано дозвіл на облаштування укриття в коридорі на першому поверсі площею 50 м², Бездрицькою сільською територіальною громадою Сумської області облаштовано додаткові місця у найпростіших спорудах ЗДО (цокольні або підвальні приміщення), що дасть можливість охопити навчанням більшу кількість вихованців.

Це свідчить про усвідомлення засновниками першочерговості завдання із забезпечення безпечного освітнього середовища.

Водночас вирішення цього питання і наразі залишається актуальним. Найбільш гостро воно стоїть у ЗДО, розташованих у сільській місцевості (майже четверта частина керівників цих ЗДО повідомляє про відсутність укриттів). Відсутність захисних споруд відзначає фактично кожен 5-ий опитаний керівник ЗДО міста, селища.

Розподіл ЗДО, де відсутні укриття, за регіонами
(за інформацією керівників, які брали участь в опитуванні)

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Кількість ЗДО, розташованих у місті	Кількість ЗДО, розташованих у селищі	Кількість ЗДО, розташованих у селі	Усього	Відсоток від загальної кількості опитаних, (%)
Вінницька область	2	0	5	7	2,2
Волинська область	1	3	8	12	3,7
Дніпропетровська область	33	6	22	61	18,9
Донецька область	10	1	4	15	4,6
Житомирська область	7	2	1	10	3,1
Закарпатська область	1	-	1	2	0,6
Запорізька область	13	4	5	22	6,8
Івано-Франківська область	1	3	5	9	2,8
Київська область	5	5	5	15	4,6
Кіровоградська область	2	-	13	15	4,6
Луганська область	2	-	-	2	0,6
Львівська область	1	-	4	5	1,5
Миколаївська область	5	2	13	20	6,2
Одеська область	5	1	10	16	5,0
Полтавська область	8	5	21	34	10,5
Рівненська область	-	-	1	1	0,3
Сумська область	1	1	3	5	1,5
Тернопільська область	1	-	-	1	0,3
Харківська область	6	4	11	21	6,5
Херсонська область	13	3	1	17	5,3
Хмельницька область	2	-	9	11	3,4
Черкаська область	1	1	6	7	2,2
Чернівецька область	-	-	1	1	0,3
Чернігівська область	9	-	-	9	2,8
м. Київ	5	-	-	5	1,5

Всього	133	41	149	323	100
--------	-----	----	-----	-----	-----

Під час відвідування закладів дошкільної освіти з'ясовано, що в них визначений та позначений показниками напрям руху до укриттів, створено запаси води та медикаментів. Вживаються заходи щодо створення середовища, комфортного для дітей: облаштовано різні ігрові осередки (куточки творчості, читання), місця для сну (наявні ліжка), оформлено стіни відповідно до вікових особливостей вихованців. Однак не у всіх укриттях ЗДО передбачено місце для сну дітей під час тихої години, не забезпечено системами водопроводу та каналізації.

Організація освітнього процесу

Наявність можливостей убезпечення учасників освітнього процесу є вирішальним фактором для вибору оптимального режиму здійснення освітнього процесу. Відповіді респондентів, які взяли участь в онлайн опитуванні, підтверджують загальні тенденції в організації освітнього процесу в ЗДО. Більшість з них (57,3%) забезпечують взаємодію в очному форматі (100% – Закарпатська та Тернопільська області), третина (29%) – в дистанційному, в кожному десятому – освітній процес відбувається за змішаною формою.

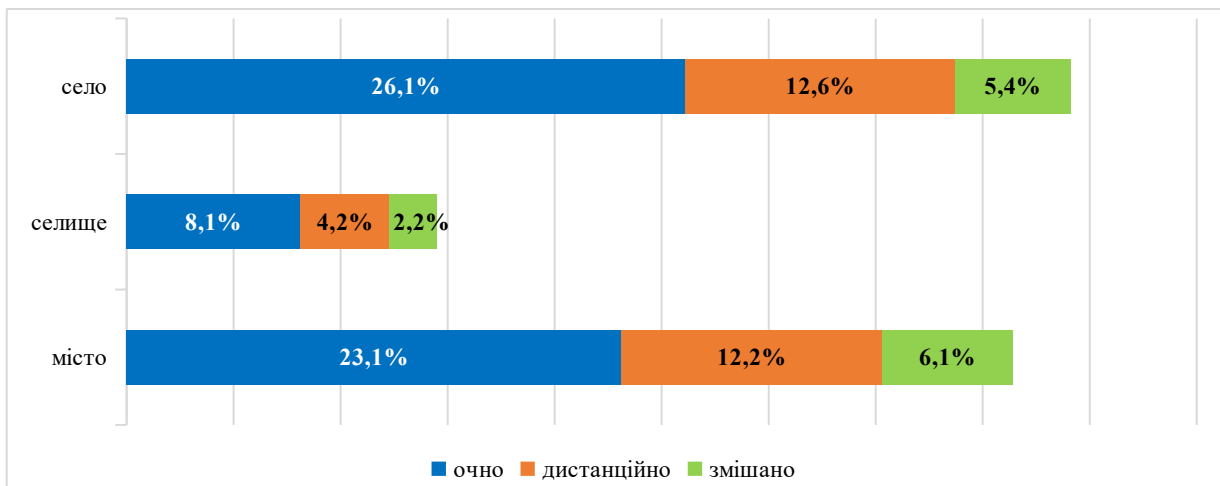

Рис. 6. Форми організації освітнього процесу у ЗДО

Враховуючи обставини, що склалися в Луганській області, у 2022/2023 навчальному році вдалося відновити роботу лише двох ЗДО у дистанційному форматі, освітній процес у решті закладів призупинено.

У Херсонській області на момент вивчення, у зв'язку з розташуванням громад на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії та/або територій можливих бойових дій, у переважній більшості ЗДО у 2022/2023 навчальному році оголошено простій. У 2023 році лише частина закладів дошкільної освіти в окремих громадах на деокупованих територіях відновили роботу. У всіх закладах, робота яких вивчалась, освітні послуги надаються у дистанційному форматі, у переважній більшості таких закладів робота відбувається з вихованцями старших груп, які потребують підготовки для вступу до школи.

Також з огляду на безпекову ситуацію, що склалася, всі заклади дошкільної освіти Донецької, Запорізької та Харківської областей працюють у дистанційному режимі.

За інформацією керівників закладів дошкільної освіти в поточному навчальному році за ініціативою батьків та у рамках співпраці на рівні громад

(на договірних умовах) організовано підвезення дітей до інших ЗДО із залученням шкільних автобусів (наприклад, Арбузинська селищна територіальна громада Миколаївської області, Степанівська селищна територіальна громада Сумської області, Новобілоуська сільська територіальна громада Чернігівської області).

У кожній територіальній громаді, що підлягали вивченню, застосовано варіативні моделі організації освітнього процесу в ЗДО із застосуванням технологій, у тому числі дистанційного навчання, освітніх програм, послуг, предметно-ігрового обладнання відповідно до наявних умов та можливостей.

Варто відзначити, що не останню роль у забезпеченні предметно-ігрового наповнення відіграє активна участь ЗДО в різноманітних програмах і проєктах. Зокрема, заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 6 «Дзвіночок» Первомайської міської територіальної громади Миколаївської області отримав від LEGO Foundation комп'ютерну техніку, 19 наборів м'яких іграшок та методичні рекомендації щодо їх використання в освітньому процесі. Завдяки підтримці ГО «Проліска» та Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) заклади дошкільної освіти Кам'янської міської територіальної громади Дніпропетровської області отримали 141 ігровий набір для раннього розвитку, також 12 закладів отримали техніку на 500,0 тис. грн.

При здійсненні освітнього процесу в дистанційному режимі педпрацівники застосовують цифрові інструменти, що забезпечують конференц-зв'язок (Google Meet, Zoom) для взаємодії в режимі реального часу (синхронний режим); частина використовує платформи для створення цифрового навчального контенту й роботи з ним (відео, презентації тощо); окремі педагоги звертаються до онлайн ресурсів, розташованих на платформі розвитку дошкільнят «НУМО». Водночас основним засобом комунікації залишаються закриті групи у Viber. У меншій половині закладів дошкільної освіти наявні вебсайти. Інформацію про свою діяльність вони оприлюднюють на сайті засновника та/або у соціальних мережах.

Потребує уваги питання належного матеріально-технічного забезпечення ЗДО для якісного освітнього процесу в дистанційному режимі. За результатами проведеного дослідження встановлено, що переважна більшість педагогів використовують власні гаджети.

Також варто виокремити відсутність технічних засобів навчання у дітей із числа ВПО та дітей із сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах, що унеможлиблює доєднання до дистанційного навчання дану категорію здобувачів освіти.

У переважній більшості закладів освіти, що здійснюють освітній процес у дистанційному режимі, вносилися зміни в розпорядок дня в усіх вікових групах, відповідно до орієнтовного розподілу часу на процеси життєдіяльності дітей, що затверджено відповідними наказами органів управління освіти та/або керівника ЗДО. У більшості закладів розпорядок дня коригувався із врахуванням побажання та можливості батьків вихованців, зокрема щодо своєчасного виходу дітей в інтернет.

Кадрове забезпечення закладів дошкільної освіти

За результатами індивідуальних інтерв'ю з керівниками закладів дошкільної освіти територіальних громад, що підлягали вивченню, з'ясовано, що штат педпрацівників укомплектовано для забезпечення освітнього процесу в умовах війни. Це підтверджується й результатами онлайн опитування. 78,7% респондентів зазначають, що ЗДО повністю забезпечені педагогічними працівниками. Кожен сьомий зауважує, що забезпечити освітній процес

вдалося за рахунок заміщення тимчасово відсутніх педагогів. 6,2% опитаних повідомляють, що педагогічних працівників у ЗДО бракує.

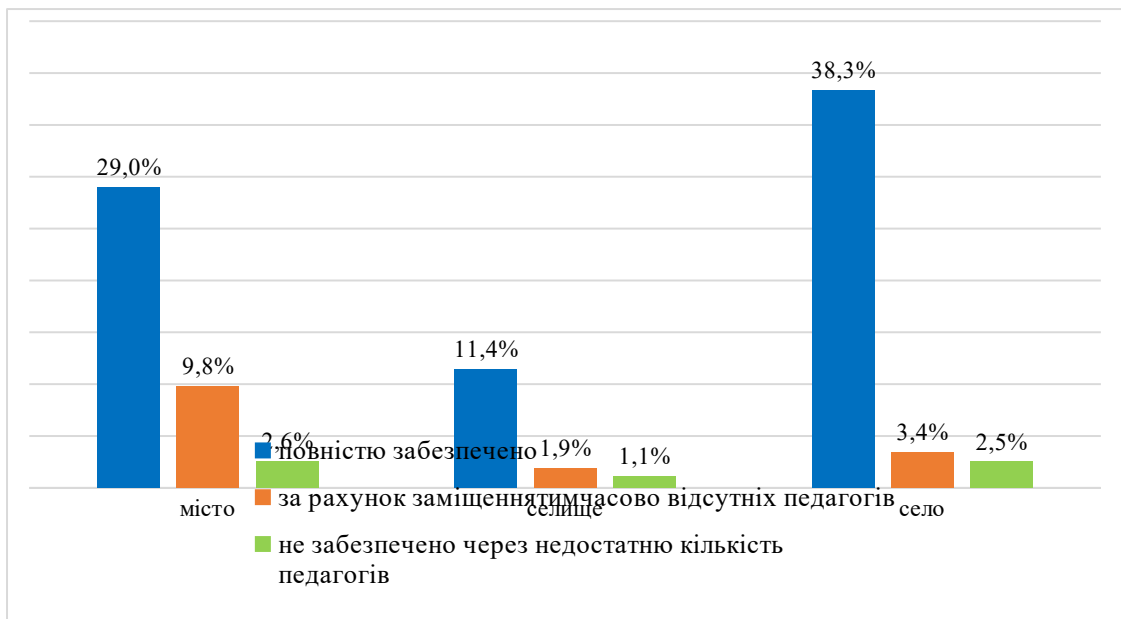

Рис. 7. Забезпеченість педагогічними працівниками для здійснення освітнього процесу в умовах війни

Зміни у складі та кількості педпрацівників керівники пояснюють звільненням (21,5%), перебуванням у простой (19,8%), наданням відпусток без збереження заробітної плати (12,3%).

Про наявність вакантних посад в закладах дошкільної освіти зазначили під час опитування 29,9% респондентів. Результатами вивчення актуалізовано проблему скорочення кількості вузькопрофільних спеціалістів, зокрема у ЗДО сіл та селищ. Найбільш затребуваними серед вакантних є посади практичного психолога, інструктора з фізкультури, музичного керівника.

Створення умов для безбар'єрного доступу та інклюзивне навчання осіб з особливими освітніми проблемами

Ключовими засадами державної політики у сфері освіти є: забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності; розвиток інклюзивного освітнього середовища у закладах освіти; забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування. За результатами анкетування керівників закладів дошкільної освіти встановлено, що інклюзивне навчання запроваджено у 39,4% ЗДО; безбар'єрний доступ до приміщення забезпечено у 47,9% ЗДО, безбар'єрний доступ між поверхами тільки у 15,9% ЗДО, туалетну кімнату для осіб з особливими освітніми потребами мають 10% ЗДО, ресурсні кімнати облаштовано у кожному п'ятому ЗДО.

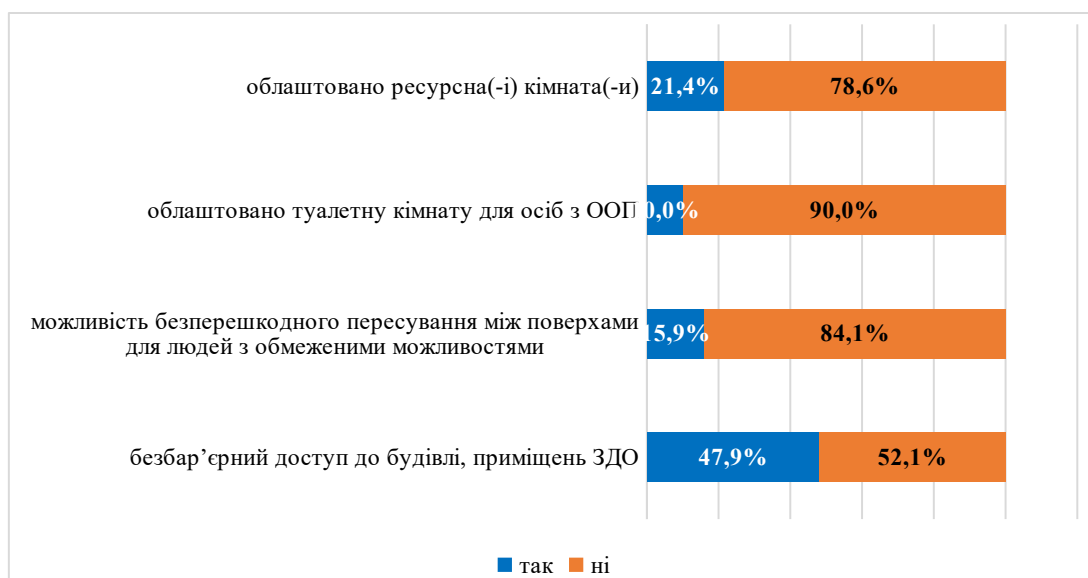

Рис. 8. Наявність умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами

Найбільш гостро постає проблема щодо створення ресурсних кімнат у Дніпропетровській та Полтавській областях, у 79% та 81,6% ЗДО відповідно ресурсні кімнати відсутні.

За результатами узагальнення отриманої інформації встановлено, що у відвіданих громадах кількість інклюзивних груп збільшилася з 411-ти у 2021 році до 520-ти у 2023 році, в яких здобувають освіту 3713 дітей з особливими освітніми потребами.

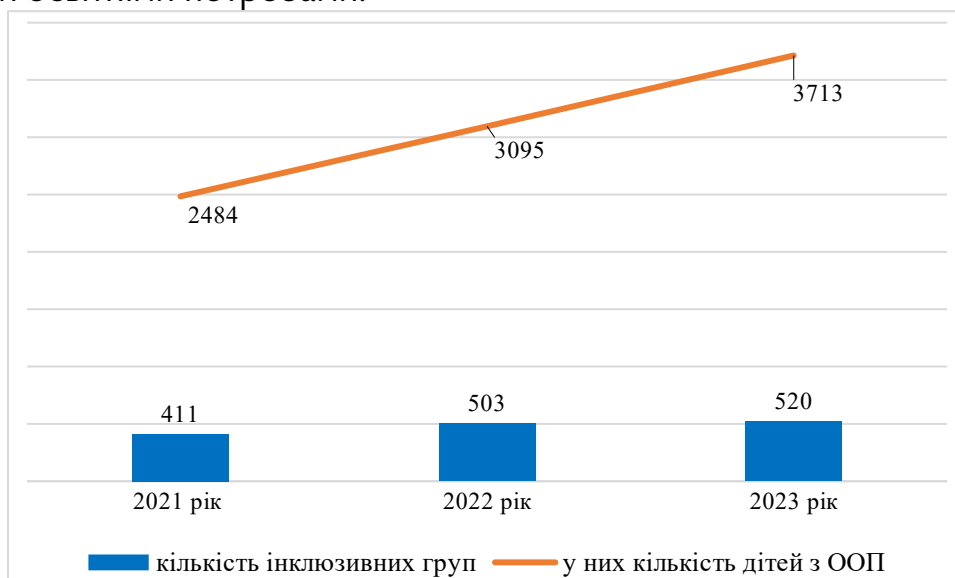

Рис. 9. Динаміка кількості інклюзивних груп та дітей з особливими освітніми потребами

Вихователі інклюзивних груп створюють комфортне середовище для дітей з ООП. Вибирають під час освітньої діяльності, крім групових, індивідуальні методи і прийоми. Використовують найрізноманітніші наочні та демонстраційні матеріали, виготовлені власноруч, і ті, що є у методичному кабінеті. Наприклад, у комунальному закладі «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) – центр розвитку дитини № 35 «Попелюшка» Кам'янської міської ради Дніпропетровської області створено STREAM-центр, де педагоги організують пізнавальну, експериментальну, пошуково-дослідницьку, творчу діяльність вихованців з порушенням зору та мовлення.

У закладі дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу № 22 «Золота рибка» Бердичівської міської ради Житомирської області налагоджено співпрацю з Бердичівським педагогічним коледжем щодо організації освітнього процесу для дітей з розладами аутистичного спектру.

Комунальний заклад дошкільної освіти № 6 «Світлячок» Ватутінської міської територіальної громади Черкаської області співпрацює з Міжнародним благодійним фондом «Руки друзів» у межах проєкту «Building, back, better (BBB) – Проєкт відновлення та реконструкції інфраструктури, орієнтованої на дітей, в Україні». У рамках цієї співпраці планується фінансування реконструкції ресурсної кімнати.

Під час вивчення питання щодо кадрового забезпечення інклюзивного навчання в ЗДО з'ясовано, що впродовж трьох останніх років зростає кількість вакансій вузькоспеціалізованих спеціалістів (логопедів, дефектологів) та простежується тенденція до зменшення чисельності асистентів вихователів (на 3,6% менше у порівнянні з минулим роком).

Враховуючи зазначене, можна зробити **висновок**, що попри інтервенцію російської федерації, можливість обмеження на період дії правового режиму воєнного стану конституційних прав та свобод людини і громадянина, що гарантовані Конституцією України, місцевими органами самоврядування, органами управління освітою, керівниками й педагогічними працівниками ЗДО вжито заходів для забезпечення доступу до дошкільної освіти, а саме:

- налагоджено роботу із відновлення та ремонту будівель і приміщень ЗДО, пошкоджених внаслідок бойових дій;
- зросла кількість ЗДО, які відновили освітню діяльність завдяки облаштуванню укриттів із залученням різних джерел фінансування;
- систематично проводиться облік дітей дошкільного віку, в тому числі внутрішньо-переміщених осіб, реєстри постійно оновлюються;
- обрано оптимальні режими роботи, застосовано варіативні моделі організації освітнього процесу в ЗДО із застосуванням технологій, у тому числі дистанційного навчання, освітніх програм, послуг, предметно-ігрового обладнання відповідно до наявних умов та можливостей;
- укомплектовано в переважній більшості штати педагогічними працівниками із застосуванням усіх наявних можливостей.

Водночас у ході моніторингового дослідження виявлено проблеми, що потребують вирішення:

- в окремих територіальних громадах від 10 % до 30 % дітей старшого дошкільного віку (5-6 років) не охоплено обов'язковою дошкільною освітою, що є порушенням вимог частини другої статті 3 Закону України «Про дошкільну освіту»;
- органами місцевого самоврядування не вживаються дієві заходи щодо створення додаткових місць у закладах дошкільної освіти, оскільки кількість вихованців у ЗДО територіальних громад, особливо у міській місцевості, перевищує їх проєктну потужність; існують черги на зарахування до ЗДО;
- недостатня кількість наявних захисних споруд для забезпечення учасників освітнього процесу в ЗДО;
- мала місткість частини облаштованих укриттів, що обумовлено особливостями будівель, призводить до неможливості використання приміщень ЗДО на повну потужність;

- зменшення загальної кількості педагогів, втрата вузькопрофільних спеціалістів (практичних психологів, музичних керівників, інструкторів з фізичного виховання);
- відсутність належного матеріально-технічного та нормативного, методичного забезпечення ЗДО для якісного освітнього процесу в дистанційному режимі;
- відсутність безбар'єрного доступу до будівель та навчальних приміщень ЗДО для осіб з особливими освітніми потребами;
- не облаштованість ресурсних кімнат у більшості ЗДО;
- відсутність офіційних сайтів у переважній більшості ЗДО.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Керівникам закладів дошкільної освіти:

- 1) порушити клопотання перед засновниками закладів дошкільної освіти щодо виділення коштів з метою:
  - облаштування доступності закладів для осіб з особливими освітніми потребами відповідно до вимог санітарних та будівельних норм;
  - забезпечення комп'ютерною технікою;
- 2) забезпечити функціонування офіційних сайтів закладів дошкільної освіти, як інструменту для взаємодії учасників освітнього процесу та використання освітніх платформ із безкоштовним доступом до освітніх послуг з метою залучення дітей до освітнього процесу;
- 3) використовувати під час навчання за дистанційною формою онлайн ресурси та платформи, представлені на сайті Міністерства освіти і науки України (рубрика «Сучасне дошкілля під крилами захисту»; платформа розвитку дошкільнят «НУМО»);
- 4) здійснювати власне підвищення кваліфікації щодо організації освітнього процесу за дистанційною та змішаною формами організації освітнього процесу й надання педагогічної підтримки дітям раннього та дошкільного віку (у тому числі з особливими освітніми потребами), їхнім батькам;
- 5) організувати та/або забезпечити надання дітям з особливими освітніми потребами психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, а також допоміжних засобів для навчання відповідно до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами (постанова Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 р. № 88 (зі змінами)).

Засновникам закладів дошкільної освіти:

- 1) розглянути спільно з керівниками ЗДО, які наразі не функціонують, можливості/варіанти відновлення ними освітньої діяльності у формах, що найбільше відповідають наявним умовам та запитам мешканців громади;
- 2) сконцентрувати зусилля із забезпечення належного фінансування (із залученням всіх можливих джерел) заходів з термінового обладнання (дообладнання) укриттів;
- 3) здійснювати відповідне фінансування підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗДО, в тому числі і з місцевих бюджетів, у відповідності до вимог Постанови Кабінету Міністрів України 21 серпня 2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»;
- 4) забезпечити наявність посад практичних психологів та асистентів вихователів відповідно до Типових штатних нормативів закладів дошкільної освіти;
- 5) сприяти залученню вузькоспеціалізованих фахівців, які потрібні ЗДО відповідно до висновків ІРЦ (дефектолога, вчителя-логопеда) для забезпечення інклюзивного навчання;
- 6) вжити заходів щодо створення умов для здобуття дітьми, у тому числі з особливими освітніми потребами, дошкільної освіти відповідно до вимог статті 18 Закону України «Про дошкільну освіту», зокрема:
  - забезпечити створення архітектурної доступності для осіб з особливими освітніми потребами до будівель закладів дошкільної освіти;
  - створити ресурсні кімнати та забезпечити їх корекційними засобами й дидактичними матеріалами.

За сприяння Міністерства освіти і науки України потребують вирішення питання щодо:

1) надання фінансової підтримки для відновлення закладів освіти, що зазнали руйнувань (пошкоджень) внаслідок військової агресії росії;

2) запровадження механізму здійснення видатків ЗДО на оплату праці педагогічних працівників з державного бюджету шляхом надання відповідної субвенції місцевим бюджетам;

3) підготовки проєкту документа, що унормовує дистанційний освітній процес у ЗДО, надання практичних рекомендацій для педагогів щодо здійснення освітнього процесу в дистанційному форматі.